



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.7.2.2025

Pan
Mieczysław Mularczyk
Wójt Gminy Przelewice
Urząd Gminy w Przelewicach
Przelewice 75
74-210 Przelewice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/050 – Realizacja przez samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Przelewicach ¹ , Przelewice 75, 74-210 Przelewice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mieczysław Mularczyk, Wójt Gminy Przelewice ² od 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. 2. Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Justyna Niewęgłowska-Kuśmirek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/76/2025 z 28 kwietnia 2025 r. oraz nr LSZ/139/2025 z 13 sierpnia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-8, 1044-1045)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Tj. 9 lipca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

W kontrolowanym okresie Urząd podejmował działania w zakresie zapewnienia i poprawy dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednak ich zakres nie był wystarczający do wypełnienia wszystkich minimalnych ustawowych wymagań służących świadczeniu usług publicznych na zasadzie równości.

Pozytywnie należy ocenić podjęte przez Wójta działania, polegające na: powołaniu dwóch koordynatorów ds. dostępności⁶, określeniu w formie pisemnej zakresu ich obowiązków, zapewnieniu przygotowania i wdrożenia przez Koordynatorów planów działań na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁷, zapewnieniu uwzględnienia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przelewice na lata 2021-2027, zapewnieniu sporządzenia deklaracji dostępności cyfrowej stron internetowych <https://przelewice.pl>⁸ oraz <https://bip.przelewice.pl>⁹. Wójt zapewnił terminowe przygotowanie, przekazanie i opublikowanie raportów o stanie dostępności podmiotu publicznego¹⁰ w BIP.

Pozytywnie należy też ocenić fakt, że w kontrolowanym okresie wykonano pochylnię przy schodach do Urzędu, na parterze budynku Urzędu zamontowano domofon umożliwiający wezwanie pracownika w celu wsparcia ww. osób w załatwieniu sprawy, zakupiono tabliczki informacyjne oznaczone pismem punktowym Braille'a i zamontowano je przy pomieszczeniach Urzędu oraz na poręczach schodów, wykonano ścieżkę naprowadzającą dla osób niewidomych i słabowidzących wraz z punktami uwagi przy progu drzwi wejściowych do Urzędu, zakupiono i zainstalowano pętlę indukcyjną dla osób słabosłyszących. Negatywnie należy jednak ocenić nieopublikowanie w BIP danych kontaktowych Koordynatora oraz Planów działań, niezawarcie w Planach działań analizy stanu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niewyznaczenie mierników służących do monitorowania wykonania ustawowych zadań Koordynatora, nierzetelne sporządzanie raportów w części dotyczącej stron internetowych administrowanych przez Urząd, dostępności cyfrowej tych stron, zapewnienia informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy oraz dostępu alternatywnego. Zidentyfikowano umowy, w których wbrew wymogom: art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami¹¹ nie określono warunków służących zapewnieniu tej dostępności; art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹² nie uwzględniono wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych przy sporządzaniu opis przedmiotu zamówienia. Negatywnie należy też ocenić, że: strona Gminy i BIP nie spełniały na poziomie podstawowym wszystkich warunków dostępności

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Koordynator.

⁷ Dalej: Plany działań.

⁸ Dalej: strona Gminy.

⁹ Dalej: BIP.

¹⁰ Dalej: raport, w tym: raport według stanu na 1 stycznia 2021 r., dalej: raport z 2021 r. oraz raport według stanu na 1 stycznia 2025 r., dalej: raport z 2025 r.

¹¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1411 ze zm., dalej: UZD.

¹² Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 ze zm., dalej: PZP.

cyfrowej, określonych w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych¹³; deklaracje dostępności cyfrowej tych stron zawierały niepełne lub niezetelne informacje oraz nie były poddawane przeglądom i aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku; na żadnej z ww. stron nie zamieszczono informacji o zakresie działalności Urzędu w postaci elektronicznego pliku odczytywanego maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

1. Stosownie do zapisu art. 14 ust. 1 UZD oraz z zachowaniem terminu określonego w art. 59¹⁵ UZD, zarządzeniami nr 80/2020 z 20 sierpnia 2020 r.¹⁶ oraz nr 51/2025 z 25 marca 2025 r.¹⁷ Wójt powołał zespół roboczy ds. dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W skład ww. zespołu wchodził Koordynator jako przewodniczący zespołu roboczego, jego zastępca oraz członkowie¹⁸. Funkcję Koordynatora pełnili odpowiednio: A.G. - od 20 sierpnia 2020 r. do 27 lutego 2023 r. i D.K. - od 17 maja 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

W okresie od 28 lutego 2023 r. do 16 maja 2023 r. – w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z pierwszym Koordynatorem - w Urzędzie nie było osoby pełniącej tę funkcję, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Wójt – zanim podjął ww. zarządzenie nr 51/2025 – obowiązki drugiemu Koordynatorowi powierzył w Zakresie obowiązków, zadań, kompetencji i odpowiedzialności pracownika¹⁹, przyjętym do wiadomości i stosowania 17 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 51-57, 73-76, 87)

Koordynatorzy byli pracownikami Urzędu zatrudnionymi na stanowisku inspektora, podległymi bezpośrednio Kierownikowi Referatu Organizacyjno-Społecznego (którym, zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Urzędu²⁰, był Sekretarz Gminy). Koordynatorzy posiadali wykształcenie wyższe magisterskie. Pierwszy z Koordynatorów był magistrem pedagogiki pracy socjalnej oraz

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1440, dalej: UDC.

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁵ 30 września 2020 r.

¹⁶ W sprawie powołania koordynatora ds. dostępności oraz zespołu roboczego; zarządzenie - którym powołano pierwszego Koordynatora - weszło w życie z dniem podpisania, dalej: zarządzenie nr 80/2020.

¹⁷ W sprawie powołania koordynatora ds. dostępności oraz zespołu roboczego; zarządzenie - którym powołano drugiego Koordynatora - weszło w życie z dniem podjęcia, dalej: zarządzenie nr 51/2025.

¹⁸ Czterech w okresie od 20 sierpnia 2020 r. do 24 marca 2025 r. oraz trzech w okresie od 25 marca 2025 r. do dnia zakończenia kontroli tj. do 9 lipca 2025 r.

¹⁹ Dalej: Zakres czynności.

²⁰ Nadanym zarządzeniem nr 63/2015 Wójta Gminy Przelewice z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Przelewicach (ze zm.), dalej: Regulamin organizacyjny.

ukończył studia podyplomowe w zakresie pomocy psychologicznej; drugi był magistrem w specjalności *Zarządzanie finansami* oraz ukończył studia podyplomowe na kierunku *Rachunkowość i finanse przedsiębiorstw*; dodatkowo uczestniczył w szkoleniach: *Koordinator dostępności*, *Podstawy dostępności cyfrowej dla organizacji pozarządowych* oraz *Raport o stanie zapewnienia dostępności w 2025 roku*.

(akta kontroli str. 51-54, 58-86, 221, 238)

W wyniku przeprowadzonych oględzin²¹ potwierdzono fakt nieudostępnienia przed dniem 27 marca 2025 r. danych kontaktowych Koordynatorów na stronie Gminy i BIP. Adres e-mail oraz numer telefonu drugiego z Koordynatorów, zgodne ze stanem faktycznym, opublikowano w treści deklaracji dostępności tych stron dopiero 27 marca 2025 r., co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 121, 123-172, 208-210, 222, 734, 1015-1030)

2. Wójt w zarządzeniach nr 80/2020 i nr 51/2025 określił w formie pisemnej zakres obowiązków dla Koordynatora i zespołu roboczego, zgodnych z określonymi w art. 14 ust. 2 UZD, tj.:

- wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez Urząd i jednostki organizacyjne;
- przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd i jednostki organizacyjne;
- monitorowanie działalności Urzędu i jednostek organizacyjnych w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Dodatkowym zadaniem Koordynatorów było prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności oraz inicjowanie działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W Zakresie obowiązków drugiego Koordynatora²² Wójt:

- wskazał inne zadanie jako dodatkowe, tj.: prowadzenie analizy stanu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd oraz planowane działania w zakresie poprawy realizacji zadań w zakresie dostępności;
- nie zapewnił realizacji zadań w jednostkach organizacyjnych.

(akta kontroli str. 55-57, 62-65, 75)

Wójt wyjaśnił: *Wskazanie jednostek organizacyjnych [w zarządzeniu nr 51/2025] wynikało z zapisów zarządzenia Nr 80/2020 (...) – wykazanie jednostek organizacyjnych miało na celu ewentualne wsparcie w procesie wdrożeniowym ustawy.*

Wskazanie rozbieżnych zadań dodatkowych w zakresie obowiązków koordynatora wynikało z weryfikacji tzw. dobrych praktyk i doświadczeń innych jednostek

²¹ Z 26 maja 2025 r..

²² W zakresie obowiązków pierwszego Koordynatora, przyjętego do wiadomości i stosowania 19 maja 2004 r., nie określono zadań Koordynatora.

samorządu terytorialnego w procesie wykonywania zapisów ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zakres zadań koordynatora ds. dostępności oraz zespołu roboczego zostanie poddany ponownej analizie formalno-prawnej i w konsekwencji zakres obowiązków zostanie skorygowany i ujednolicony w obu dokumentach.

(akta kontroli str. 198, 202)

Wójt nie wyznaczył mierników służących do monitorowania wykonania ustawowych zadań Koordynatora, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 10, 12, 16-29, 55-57)

3. W latach 2020-2025 w Urzędzie obowiązywały cztery plany działania: na lata 2020-2021, na rok 2022, na lata 2023-2024 i 2025-2026. Plany zostały przygotowane przez Koordynatora i zatwierdzone przez Wójta odpowiednio: 25 września 2020 r., 28 lutego 2022 r., 28 lutego 2023 r. oraz 31 marca 2025 r.

Plany działań nie obejmowały analizy stanu zapewnienia dostępności, stanowiącej wymagany przepisami art. 14 ust. 3 UZD element ww. Planów działań, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 16-29, 1031)

Koordynator wyjaśniła, że ww. Plany działań: *zostały niezwłocznie wdrożone po ich opracowaniu i zatwierdzeniu przez Wójta (...). Koordynator nie koordynował samodzielnie wdrażania przedmiotowych planów – działania w zakresie dostępności były realizowane we współpracy z właściwymi merytorycznie komórkami organizacyjnymi Urzędu, zgodnie z ich zakresem obowiązków i kompetencji.*

Ponadto Koordynator wyjaśniła, że pomimo braku analizy stanu dostępności w Planach działań, była ona prowadzona m.in. w oparciu o: *wiedzę i doświadczenie pracowników merytorycznych poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu oraz bieżące obserwacje i sygnały przekazywane przez mieszkańców. W tym procesie uczestniczyli przedstawiciele środowiska lokalnego, w tym członkowie Koła Emerytów z Przelewic oraz pracownice Samodzielnego Publicznego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przelewicach, które jednocześnie wchodziły w skład zespołu roboczego ds. dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.*

(akta kontroli str. 260, 262-263)

W wyniku przeprowadzonego audytu dostępności architektonicznej²³ zidentyfikowano m.in. następujące problemy: schody bez odpowiednich oznaczeń, brak oznaczeń kontrastowych, brak pochylni na schodach przy wejściu głównym. Do dnia zakończenia kontroli NIK wymienione zalecenia zrealizowano.

(akta kontroli str. 30-46)

Plany zawierały przewidziane do realizacji działania, sposób i termin ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne za ich wdrożenie. W ramach przyjętych działań zaplanowano (dla poszczególnych okresów): w latach 2020-2021 – kampanię informacyjną na temat dostępności, podnoszącą wrażliwość i świadomość

²³ Audyt dostępności architektonicznej budynku Urzędu pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych, przeprowadzony 2 kwietnia 2021 r. przez podmiot zewnętrzny,

społeczną; w marcu roku 2021 i 2025 - sporządzenie Raportu; w latach 2022-2024 – 1) uzyskanie danych zbiorczych do aktualizacji deklaracji dostępności; 2) działania mające na celu poprawę dostępności architektonicznej – zakup taśm ostrzegawczych; w latach 2022-2026 - dokonanie samooceny pod kątem sposobów dostosowania Urzędu do minimalnych wymagań; w latach 2023-2024 – 1) wykonanie podjazdu²⁴ dla niepełnosprawnych przy wejściu głównym do Urzędu, 2) zakup: pętli indukcyjnej, przycisków alarmowych przy Urzędzie i Urzędzie Stanu Cywilnego²⁵; tablice informacyjnej elektronicznej, tabliczek informacyjnych z pismem punktowym Braille'a, tabliczki informacyjnej *Miejsce zbiórki do ewakuacji* oraz listew prowadzących wraz z punktami uwagi dla niewidomych; w latach 2020-2026 - 1) analizę stanu obiektów użyteczności publicznej pod względem możliwości ich dostosowania do zakresu minimalnych wymagań, 2) dokonanie diagnozy w zakresie dostępności alternatywnej, 3) monitorowanie działalności podmiotów publicznych w zakresie zapewnienia dostępności, 4) wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności; w latach 2025-2026 – 1) uzyskanie danych o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem uwag odnoszących się do stwierdzonych istniejących przeszkód w dostępności oraz zaleceń dotyczących usunięcia nieprawidłowości, 2) zakup maty ewakuacyjnej, zwiększenie ilości znaków ewakuacyjnych oraz dostosowanie kolorystyczne w taki sposób, aby były bardziej kontrastowe i jeszcze lepiej widoczne dla osób słabowidzących, 3) zakup profili antypoślizgowych / ostrzegawczych na schody (pkt 2 i 3 – planowana realizacja na przełomie lat 2025 / 2026).

(akta kontroli str. 16-29, 239-259)

Koordinator wyjaśniła: *Planowane działania w ramach ww. Planów były przygotowywane z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania oraz racjonalnych usprawnień. Oznacza to, że podejmowane inicjatywy miały na celu tworzenie rozwiązań dostępnych i użytecznych dla jak najszerszej grupy użytkowników, niezależnie od ich wieku, sprawności czy potrzeb specjalnych.*

Przy opracowywaniu poszczególnych działań brano pod uwagę zarówno aspekty architektoniczne, jak i komunikacyjne, organizacyjne oraz informacyjne, co pozwalało na kompleksowe podejście do poprawy dostępności (...).

W Planach działań nie przewidziano wprost działań ukierunkowanych na zastąpienie dostępu alternatywnego rozwiązaniami spełniającymi minimalne wymagania dostępności. Jednakże takie działania były sukcesywnie podejmowane (...). W szczególności, w zakresie dostępności architektonicznej: na terenie Ośrodka Pomocy Społecznej²⁶ wykonano²⁷ podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, umożliwiający dostęp do pomieszczenia, w którym może odbywać się obsługa interesanta. Pracownik ma również możliwość zejścia do osoby oczekującej na zewnątrz. Ten sam podjazd prowadzi także do siedziby USC, zapewniając dostępność architektoniczną (...). Przy głównym wejściu do Urzędu zainstalowano domofon,

²⁴ Dalej: pochylnia.

²⁵ Dalej: USC.

²⁶ Dalej: OPS.

²⁷ Przeprowadzono remont nawierzchni pochylni.

który umożliwia bezpośredni kontakt z sekretariatem. Za jego pośrednictwem interesanci mogą poprosić o pomoc lub zejście pracownika na parter.

(akta kontroli str. 260, 264-266, 886-887)

W Planach działań na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026 nie uwzględniono zadania nałożonego na Koordynatora zarządzeniami Wójta nr 80/2020 oraz nr 51/2025, tj. prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności oraz inicjowania działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 16-29, 239-259)

W sprawie nie opracowania osobnych zestawień kosztów oraz nie wskazania konkretnych źródeł finansowania poszczególnych działań Koordynator wyjaśniła, że powodem był: *brak formalnych procedur i środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Zadania realizowano w miarę dostępnych zasobów w ramach bieżących budżetów jednostek.*

(akta kontroli str. 260, 263)

W sprawie dofinansowania zadań związanych z realizacją obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Wójt wyjaśnił: *W 2023 roku złożono wniosek o dofinansowanie projektu²⁸ w ramach programu „Dostępna przestrzeń publiczna” ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych²⁹ (...). W ramach zadania uzupełniono braki oraz wdrożono zalecane zmiany wskazane w audycie dostępności architektonicznej.*

(akta kontroli str. 10, 13, 199, 204-205)

Powyższymi środkami w wysokości 79 tys. zł w 2024 r. częściowo³⁰ sfinansowano wykonanie pochylni przy schodach do Urzędu oraz zakup m.in. pętli indukcyjnej, przycisku bezpieczeństwa, elektronicznej tablicy informacyjnej³¹, taśm antypoślizgowych, tabliczek i nakładek na poręcze schodów z napisami Braille'a oraz wykonanie ścieżki naprowadzającej wraz z punktami uwagi.

(akta kontroli str. 867-868, 878-926, 931-934)

Gmina nie realizowała zadań w zakresie rządowego programu Dostępność Plus.

(akta kontroli str. 199, 204)

Plan działania na lata 2020-2021 opublikowano 1 czerwca 2021 r. na stronie Gminy zamiast w BIP. Powyższego Planu nie opublikowano niezwłocznie po jego wdrożeniu (co nastąpiło 25 września 2020 r.). Planów działania na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026 nie opublikowano, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 122, 173-179)

²⁸ Pn. *Likwidacja barier architektonicznych*.

²⁹ Dalej: PFRON.

³⁰ Drugim źródłem finansowania były środki własne Gminy Przelevice.

³¹ Zwanej też infokioskiem.

4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przelewice na lata 2021-2027³² była jedynym dokumentem strategicznym w Urzędzie, opracowanym po 20 września 2019 r.³³ i zawierała zapisy dotyczące: 1) misji Gminy Przelewice - poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zapobieganie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym oraz lokalną integrację społeczną; 2) prognozy na przyszłość - w ramach celu strategicznego pn.: *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz jego skutkom*, prognozowano zwiększanie się izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych; 3) celu wdrożenia Strategii - poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie Przelewice; 4) realizacji Strategii - w ramach IV celu operacyjnego pn. *Integracja społeczna oraz skuteczny system wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych*, wśród kierunków działań wskazano m.in. stałe włączanie osób starszych i niepełnosprawnych w aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej gminy oraz likwidację barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami. Jako jednostkę realizującą ww. cel operacyjny wskazano Radę Gminy Przelewice oraz Wójta, przy wsparciu partnerów - instytucji rządowych i samorządowych, organizacji społecznych, organizacji pożytku publicznego, PFRON, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz ośrodka zdrowia; zaplanowano źródła finansowania celu: budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych - rządowych i pozarządowych oraz programów celowych.

(akta kontroli str. 268-271, 343-345, 350-351, 358-377)

5. Analiza 14 umów³⁴, zawartych po 5 września 2021 r. i dotyczących zlecenia lub powierzenia na ich podstawie realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych lub udzielania zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne wykazała, że w 13 z nich Urząd nie zapewnił dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania lub nie określił warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań lub

³² Przyjęta uchwałą Nr XXX/155/2020 Rady Gminy w Przelewicach z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przelewice na lata 2021-2027, dalej: Strategia.

³³ W okresie objętym kontrolą obowiązywały ponadto: Strategia Rozwoju Gminy Przelewice do roku 2026, przyjęta uchwałą Nr XXX/246/2017 Rady Gminy w Przelewicach z dnia 26 września 2017 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Przelewice do roku 2026* oraz Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Przelewice do roku 2023, przyjęty uchwałą Nr XXXIII/281/2018 Rady Gminy Przelewice z dnia 29 stycznia 2018 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Przelewice do roku 2023. Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Przelewice na lata 2024-2030 było przedmiotem umowy Nr 304/IP/2023 z 29 grudnia 2023 r., aneksowanej 29 sierpnia 2024 r. w zakresie m.in. terminu wykonania przedmiotu umowy (30 września 2024 r.). Przedmiotu umowy nie zrealizowano w ww. terminie. W styczniu 2025 r. wezwano Wykonawcę do zapłaty kary umownej i powiadomiono o zamiarze dochodzenia praw Gminy Przelewice na drodze postępowania sądowego.

³⁴ Umowy dotyczyły: prac budowlanych (dwie), prac remontowych (dwie), prac projektowych (jedna), zaprojektowania i administrowania stron internetowych / aplikacji mobilnych (siedem), usług transportowych (jedna) oraz organizacji zajęć dla dzieci (jedna).

zamówień³⁵, z uwzględnieniem minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 458-554, 557-605)

6. Na dzień 26 maja 2025 r., zgodnie z art. 10 ust. 1 UDC, na dwóch stronach administrowanych przez Urząd, tj. stronie Gminy i BIP, znajdowały się deklaracje dostępności. Badanie wykazało, że deklaracja strony Gminy od sporządzenia (30 marca 2022 r.) była poddana przeglądowi i aktualizowana jednorazowo (27 marca 2025 r.³⁶), a deklarację BIP od sporządzenia (17 marca 2021 r.) poddano kolejno: przeglądowi bez zmiany treści oraz przeglądowi i aktualizacji jej treści – odpowiednio 30 marca 2022 r. i 27 marca 2025 r.³⁷, co oznacza, że nie zrealizowano obowiązku corocznego³⁸ dokonywania przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności, wynikającego z art. 11 UDC, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 616-623, 1015-1030)

W wyniku oględzin³⁹ ustalono, że dla trzeciej administrowanej przez Urząd strony, <https://rada.przelevice.pl>⁴⁰, nie sporządzono deklaracji dostępności cyfrowej (pod linkiem *Deklaracja dostępności* znajdował się niewypełniony szablon), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 711, 718-719)

W wyniku oględzin⁴¹ ustalono, że deklaracje dostępności strony Gminy i BIP:

- opublikowano w sposób umożliwiający użytkownikowi stron dostęp do nich podczas nawigacji po tych stronach⁴²,
- sporządzono dla każdej wersji językowej strony, w języku wersji strony, do której odnosi się deklaracja⁴³;
- sporządzono z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i aplikacji organów sektora publicznego⁴⁴, tj. zawierały następujące obowiązkowe elementy, o których mowa w sekcji 1 załącznika do decyzji wykonawczej 2018/1523: oświadczenie w sprawie dostępności (w odniesieniu do deklaracji strony Gminy nie wskazano

³⁵ Za brak określenia warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami należy rozumieć także odwołanie się w treści umowy do brzmienia art. 6 UZD bez szczegółowego określenia warunków, które należało spełnić, aby dane zadanie lub zamówienie można było uznać za zrealizowane w sposób dostępny.

³⁶ Zmiany w zakresie dostępności cyfrowej: pierwotnie oświadczone, że strona jest częściowo zgodna z załącznikiem do UDC ze względu na to, że część plików opublikowanych przed wejściem UDC jest niedostępnych cyfrowo oraz część dokumentów nie posiada właściwej struktury nagłówkowej; po aktualizacji oświadczone, że strona jest w pełni zgodna z załącznikiem do UDC. Uzupełniono dane kontaktowe Koordynatora. Zaktualizowano opis dostępności architektonicznej; ponadto zmianie uległ wygląd deklaracji dostępności.

³⁷ Wprowadzono zmiany jak w przypisie 36.

³⁸ Tj. do 31 marca.

³⁹ Przeprowadzonych 3 lipca 2025 r.

⁴⁰ Dalej: strona System Rada.

⁴¹ Przeprowadzonych 26 maja 2025 r.

⁴² Link umieszczono odpowiednio w stopce oraz w lewym menu.

⁴³ Odpowiednio polskiej oraz polskiej, ukraińskiej, angielskiej i niemieckiej.

⁴⁴ Dz.U.UE.L.2018.256.103; dalej: Decyzja wykonawcza 2018/1523.

adresu strony, której ono dotyczy), status pod względem zgodności (strony w pełni zgodne z załącznikiem UDC), przygotowanie oświadczenia w sprawie dostępności, informacje zwrotne i dane kontaktowe, postępowanie odwoławcze (szczegółowo opisane z pominięciem w obu deklaracjach danych kontaktowych organu odpowiedzialnego za postępowanie odwoławcze: *Po wyczerpaniu wszystkich możliwości skargę można przesłać także do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Prezesa PFRON*);

- zawierały elementy określone w art. 10 ust. 4 UDC, z wyłączeniem linku do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich oraz, w odniesieniu do deklaracji strony Gminy, linku do raportu z audytu dostępności architektonicznej⁴⁵;
- opublikowano w formacie HTML;
- częściowo zapewniono zgodność ich struktury z Tabelą Struktury oraz obecność w odpowiednich miejscach identyfikatorów wymienionych w Tabeli Identyfikatorów⁴⁶, tj. m.in.:
 - częściowo zmieniono tytuł jednego z nagłówków;
 - w dwóch przypadkach w kodzie HTML poziom nagłówek przypisanego do tytułu danej sekcji lub podsekcji nie odpowiadał wymogom wynikającym z kolumny pierwszej Tabeli struktury;
 - identyfikatorem „a11y-kontakt” oznaczono niewłaściwy fragment kodu HTML deklaracji; nie zamieszczono wymaganego identyfikatora „a11y-ocena” oraz przy identyfikatorze „a11y-data-aktualizacja”, atrybut *datetime* nie zawierał żadnej treści.

Powyższe nieprawidłowości opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 624-709)

W deklaracji dostępności strony Gminy podano niezgodną ze stanem faktycznym datę jej sporządzenia⁴⁷, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 616-621, 633, 670, 1015-1030)

Do dnia zakończenia kontroli, tj. 9 lipca 2025 r., Urząd nie dysponował aplikacją mobilną - mimo, że 7 marca 2025 r. zawarto umowę nr 36/GK/2025, której przedmiotem było udzielenie w terminie do 27 marca 2025 r. licencji niewyłącznej na korzystanie z aplikacji mobilnej „Moje odpady” dla systemów operacyjnych Android oraz IOS oraz dostęp do portalu/aplikacji internetowej, dostępnej pod adresem <http://www.waste24.net>. Według protokołu odbioru / przekazania, 14 marca 2025 r. udzielono ww. licencji oraz dostarczono spersonalizowane oprogramowanie oraz dostęp do platformy.

(akta kontroli str. 557-564, 927)

Wójt wyjaśnił: *W deklaracji dostępności aplikacji „Moje odpady”, Wykonawca wskazał, że aplikacja nie spełnia wymogów w zakresie obsługi interfejsu z wysokim*

⁴⁵ W tym przypadku dodatkowo ze wskazaniem, w jakim zakresie dokument jest nieaktualny.

⁴⁶ Co zweryfikowano na podstawie Wytycznych Ministerstwa Cyfryzacji *Warunki techniczne publikacji oraz struktura dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności* (dalej: Warunki techniczne), przy wsparciu walidatora deklaracji dostępności (dostępnego pod adresem <https://deklaracja-dostepnosci.info/walidator>).

⁴⁷ 17 marca 2021 r. zamiast 30 marca 2022 r.

kontrastem dla osób z wadami wzroku. W wyniku telefonicznych uzgodnień z Wykonawcą, Gmina uzyskała zapewnienie usunięcia ww. wady w terminie do końca sierpnia 2025 r. Jeżeli Wykonawca zrealizuje powyższe zobowiązanie, wówczas nie będziemy naliczać kary umownej. Jednocześnie Wykonawca zobowiązał się do przedłużenia licencji o okres od podpisania umowy do chwili usunięcia wady. 11 kwietnia 2025 r., na podstawie faktury wystawionej przez Wykonawcę, została zapłacona tytułem wynagrodzenia kwota 92,25 zł. Kwota ta zostanie zaliczona na poczet przyszłych płatności po podpisaniu aneksu oraz wdrożeniu aplikacji.

(akta kontroli str. 853, 855, 929-930, 1031-1032)

Wójt podał, że do 30 czerwca 2025 r. nie wystąpiły przypadki nałożenia przez ministra właściwego ds. informatyzacji kary pieniężnej z tytułu niesporządzania i niepublikowania deklaracji dostępności oraz niezawierania w deklaracji dostępności elementów wskazanych w art. 10 ust. 3-5 UDC.

(akta kontroli str. 746-747, 839, 844, 928)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 28 lutego 2023 r. do 16 maja 2023 r. Wójt nie zapewnił obsady stanowiska ds. promocji, do którego przydzielona była funkcja Koordynatora, ani nie wyznaczył w tym czasie innej osoby do pełnienia tej funkcji. Powyższe naruszało art. 14 ust. 1 UZD nakładający na organ administracji samorządowej obowiązek wyznaczenia co najmniej jednej osoby na funkcję Koordynatora.

(akta kontroli str. 51-57, 73-76, 87)

Wójt wyjaśnił: *Brak wyznaczenia osoby pełniącej funkcję koordynatora we wskazanym okresie związany był z brakiem obsady stanowiska ds. promocji (wakat), do którego przydzielona była funkcja Koordynatora. Po ogłoszonym naborze na wakujące stanowisko i wyłonieniu nowego pracownika zostały powierzone obowiązki Koordynatora. Z uwagi na fakt, że poszczególne stanowiska pracy w Urzędzie były obciążone obowiązkami, we wskazanym okresie brakowało zasobów kadrowych o odpowiednim potencjale (...).*

(akta kontroli str. 197-198, 200-201)

2. Dane kontaktowe Koordynatora wyznaczonego 17 maja 2023 r. zostały opublikowane na stronie BIP dopiero 27 marca 2025 r., po upływie ponad 10 miesięcy od daty jego wyznaczenia. Mając na uwadze, że obowiązek publikacji tych danych wynikał z art. 14 ust. 5 UZD, ww. zwłokę w ich publikacji należy uznać za działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 75-76, 121, 123-172, 1015-1030)

Wójt wyjaśnił: *Z uwagi na rozbieżności interpretacyjne oraz nieprecyzyjne zapisy art. 14 ust. 5 UZD, dane kontaktowe zostały zinterpretowane jako informacje, które umożliwiają skontaktowanie się z osobą lub organizacją. W związku z faktem, że pracownik zatrudniony na stanowisku pracy ds. promocji w zakresie swoich obowiązków posiada również zadania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi, prowadził sprawy związane z szeroko rozumianym funkcjonowaniem służby zdrowia na terenie Gminy, a także pełnił jednocześnie funkcję Koordynatora oraz ze względu na charakter wykonywanej pracy, nie*

wykonywał swych obowiązków wyłącznie w przydzielonym biurze i pod przyznanym numerem telefonu. Po analizie uznano, że wypełnienie zapisu art. 14 ust. 5 będzie spełnione poprzez podanie kontaktu do Koordynatora za pośrednictwem sekretariatu Urzędu, czyli numer telefonu gwarantujący każdorazowe odebranie rozmowy i takie rozwiązanie w przypadku braku Koordynatora pod numerem telefonu dawało zawsze możliwość zarejestrowania sprawy i w konsekwencji przekazania do realizacji Koordynatorowi. Również podana skrzynka email obsługiwana na bieżąco, czyli: *gmina@przelewice.pl*, dawała w rozumieniu Urzędu pełne zapewnienie kontaktu. Zakres danych do publikacji przygotowywał Koordynator.

(akta kontroli str. 198, 202-203)

3. Wójt nie wyznaczył mierników służących do monitorowania wykonania ustawowych zadań Koordynatora, czym naruszono pkt II.B.6 standardów kontroli zarządczej (stanowiących załącznik do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁴⁸) w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 pkt 1-3 UZD.

(akta kontroli str. 10, 12, 16-29, 55-57)

Zgodnie z pkt II.B.6 standardów kontroli zarządczej, *cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników*. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 UZD Wójt, jako organ administracji samorządowej, wyznacza Koordynatora, do którego zadań należy: *wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez podmiot, przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania oraz monitorowanie działalności Urzędu w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*.

Wójt wyjaśnił: *Ocena realizacji tych zadań odbywała się poprzez praktyczne działania podejmowane przez Koordynatora, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania usprawnień w zakresie dostępności architektonicznej i cyfrowej. Przykładowo, w wyniku audytu z 2021 r. zrealizowano zalecenia dotyczące poprawy dostępności budynku Urzędu, a także dostosowano treści na stronie internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakres wykonanych zadań był podstawą do oceny skuteczności realizacji zadań Koordynatora. W kolejnych latach planowane jest wprowadzenie ustrukturyzowanego systemu monitorowania działań, obejmującego również mierzalne wskaźniki*.

(akta kontroli str. 10, 12)

4. Cztery plany działania: na lata 2020-2021, na rok 2022, na lata 2023-2024 i 2025-2026, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 14 ust. 3 UZD, nie obejmowały analizy stanu zapewnienia dostępności.

(akta kontroli str. 16-29)

Koordynator wyjaśniła: *Plany działania na lata 2020-2021, 2022, 2023-2024 oraz 2025-2026 nie zawierały odrębnych sekcji dotyczących analizy stanu zapewnienia dostępności, przewidywanych kosztów realizacji poszczególnych działań ani źródeł ich finansowania. Pomimo tego, analiza stanu dostępności była prowadzona w sposób uproszczony i miała charakter wewnętrzny. Jej podstawę stanowiły: raport*

⁴⁸ Dz. Urz. Nr 15 poz. 84, dalej: standardy kontroli zarządczej.

z przeglądu dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej sporządzony w 2021 roku, wiedza i doświadczenie pracowników merytorycznych poszczególnych komórek organizacyjnych urzędu, bieżące obserwacje i sygnały przekazywane przez mieszkańców.

(akta kontroli str. 260, 263)

5. W Planach działań na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026 nie uwzględniono zadania nałożonego na Koordynatorów zarządzeniami Wójta nr 80/2020 oraz nr 51/2025⁴⁹, polegającego na prowadzeniu działań na rzecz promocji dostępności oraz inicjowaniu działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, co należy uznać za działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 16-29, 55-57, 239-259)

Koordinatorka wyjaśniła, że powyższe zadanie: nie zostało bezpośrednio ujęte w Planach działań na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026. Pomimo braku formalnego ujęcia przedmiotowego zadania w Planach, działania o charakterze wspierającym promocję dostępności były realizowane. Nie prowadzono co prawda odrębnej kampanii informacyjnej ani działań o charakterze medialnym lub masowym, jednak temat dostępności był uwzględniany w praktyce działania jednostki.

Przykładem takich działań było wprowadzanie zapisów dotyczących zapewniania dostępności do zawieranych przez Gminę umów z organizacjami pozarządowymi, w szczególności w kontekście współpracy w obszarze zadań publicznych. W ten sposób podkreślano obowiązek stosowania zasad dostępności przy realizacji projektów i inicjatyw z udziałem środków publicznych.

Działania te miały charakter wspierający budowanie świadomości wśród partnerów społecznych, mimo że nie były elementem odrębnej, sformalizowanej strategii informacyjnej czy edukacyjnej.

(akta kontroli str. 261, 267)

Weryfikacja powyższych wyjaśnień Koordynatorki potwierdziła wprowadzenie zapisów dotyczących zapewniania dostępności do zawieranych przez Gminę umów z organizacjami pozarządowymi – jedną z takich umów objęto badaniem⁵⁰ – jednakże w treści umowy powołano się ogólnie na przepisy UZD bez szczegółowego „dookreślenia” warunków, jakie mają być spełnione w zakresie zapewnienia dostępności.

(akta kontroli str. 565-575)

6. Plan działania na lata 2020-2021, zatwierdzony przez Wójta i wdrożony 25 września 2020 r., opublikowano dopiero 1 czerwca 2021 r., tj. z 8-miesięczną zwłoką w stosunku do daty jego wdrożenia, co było działaniem nierzetelnym. Jednocześnie plan działania na lata 2020-2021 opublikowano na stronie Gminy, zamiast na stronie BIP, a planów działania na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026 do 26 maja 2025 r. w ogóle nie opublikowano na stronie BIP, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 5 UZD.

⁴⁹ Por. § 1 ust. 2 pkt 4 tych zarządzeń.

⁵⁰ Pkt 4 obszaru I.

(akta kontroli str. 122, 173-179)

Zgodnie z pkt II.C.11 standardów kontroli zarządczej w zw. z art. 14 ust. 5 UZD, należało prowadzić nadzór nad wykonaniem zadań w celu ich oszczędnej, efektywnej i skutecznej realizacji. Jednocześnie w myśl art. 14 ust. 5 UZD należało opublikować na swojej stronie podmiotowej BIP treść ww. planów działania.

Wójt wyjaśnił: *Przyczyną nie opublikowania powyżej wymienionych Planów działania [była] niewłaściwa interpretacja zapisów ustawy, w konsekwencji czego plany były opracowane tylko w wersji papierowej i pozostawały w dokumentacji Koordynatora. Wypełnienie wzmiankowanego obowiązku ustawowego zastało wykonane w trakcie kontroli w dniu 27.05.2025 r. poprzez opublikowanie planów na BIP w zakładce „Raport o stanie dostępności podmiotu publicznego”. Nadzór nad realizacją zadania wykonywał Koordynator w zakresie przygotowania Planu i przekazania do publikacji na BIP.*

(akta kontroli str. 198, 204)

7. W treści 13 (z 14) objętych badaniem umów⁵¹ nie określono warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań i zamówień publicznych, z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 UZD, lub nie uwzględniono wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych sporządzając opis przedmiotu zamówienia. I tak w umowach dotyczących:

- a) prowadzenia prac remontowych w budynkach (dwóch) nie określono warunków dostępności architektonicznej,
- b) przebudowy drogi (jednej) nie określono warunków dostępności architektonicznej,
- c) wykonania dokumentacji projektowej wraz z przebudową drogi (jednej) oraz przebudowy drogi (jednej),
zobowiązano wykonawców do realizacji umowy w sposób zapewniający dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności w zakresie dostępności architektonicznej, bez szczegółowego dookreślenia tych warunków,
- d) udzielenia licencji na korzystanie z aplikacji mobilnej nie określono warunków dostępności cyfrowej,
- e) publikacji w gminnym portalu mapowym nowych i zmienionych miejskich planów zagospodarowania przestrzennego, które przekaże do publikacji zamawiający (czterech) nie zapewniono prezentacji na stronie <https://przelewice.e-mapa.net> danych teleadresowych i położenia geograficznego w sposób dostępny cyfrowo,
- f) udostępnienia panelu administracyjnego strony <https://rada.przelewice.pl>, nie określono warunków dostępności cyfrowej,
- g) realizacji zadania publicznego *Mali artyści – zajęcia wokalne i taneczne dla dzieci i młodzieży* (umowa zawarta na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵²),

⁵¹ W tym dziewięć umów, którymi po 5 września 2021 r. zlecono realizację zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych oraz cztery, na podstawie których po 5 września 2021 r. udzielono zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne.

⁵² Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.

zobowiązano zleceniobiorcę przy realizacji zadania do uwzględnienia minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, określonych w art. 6 ustawy, bez szczegółowego dookreślenia warunków, które mają być spełnione w celu uznania, że umowę wykonano w sposób należyty,

h) dowozu uczniów, w tym uczniów niepełnosprawnych, do jednostek oświatowych wraz z odwozem, nie określono warunków, jakie powinien spełniać środek transportu.

Tym samym naruszono: art. 4 ust. 3 w zw. z art. 73 pkt 3⁵³ UZD (lit. a, f-g), art. 3 ust. 2 pkt 4⁵⁴ UDC (lit. e) oraz art. 100 ust. 1 PZP⁵⁵ (lit. b-c, h).

(akta kontroli str. 458-554, 557-605, 1112-1128)

Wójt wyjaśnił: *Przyczyną (...) był brak szczegółowych wytycznych oraz praktycznych wzorców w momencie przygotowywania dokumentacji przetargowej – w szczególności co do sposobu precyzyjnego i wykonalnego ujęcia wymagań dostępności w treści dokumentacji, przy jednoczesnym dostosowaniu ich do specyfiki realizowanego zadania. Wewnętrzna interpretacja przepisów UZD – w szczególności w odniesieniu do formułowania mierzalnych, egzekwowalnych i adekwatnych warunków dotyczących dostępności skutkowało ogólnym odwołaniem do obowiązujących przepisów prawa – w dobrej wierze, lecz pobieżnie oceniono, że takie zapisy spełniają wymogi ustawy (...). Zostaną podjęte działania zmierzające do wdrożenia wzorcowych zapisów na etapie tworzenia dokumentacji projektowo-wykonawczej, uwzględniających konkretne wymagania w zakresie dostępności (z podziałem na zadania i typy usług) (...).*

(akta kontroli str. 854, 857-858)

8. W latach 2023-2024 nie realizowano obowiązku corocznego, wynikającego z art. 11 UDC (tj. do 31 marca), dokonywania przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności opublikowanych na stronach Gminy i BIP.

(akta kontroli str. 616-623)

Wójt wyjaśnił: *Deklaracje nie były aktualizowane ze względu na brak we wskazanym okresie istotnych zmian architektonicznych. Po realizacji kolejnych elementów zostały one uwzględnione w deklaracji 2025 r.*

⁵³ Zgodnie z art. 73 pkt 3 UZD, 24 miesiące od dnia ogłoszenia UZD (tj. 6 września 2021 r.) wszedł w życie art. 4 ust. 3, nakładający na podmioty publiczne - w przypadku zlecenia lub powierzenia, na podstawie umowy, realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych lub udzielania zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne – obowiązek określenia w treści umowy warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań publicznych lub zamówień publicznych, z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6. Za brak określenia powyższych warunków należy także rozumieć odwołanie się w treści umowy do samego brzmienia art. 6 UZD, bez szczegółowego określenia warunków, które należało spełnić, aby dane zadanie lub zamówienie można było uznać za zrealizowane w sposób dostępny.

⁵⁴ Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 4 UDC, ustawy nie stosuje się do map oraz map interaktywnych, w tym geoportali, pod warunkiem że w przypadku map interaktywnych i geoportali przeznaczonych do zastosowań nawigacyjnych, dane teled adresowe i położenie geograficzne prezentowane są w sposób dostępny cyfrowo.

⁵⁵ Zgodnie z art. 100 ust. 1 Pzp, w przypadku zamówień przeznaczonych do użytku osób fizycznych (...), opis przedmiotu zamówienia sporządza się, z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, chyba że nie jest to uzasadnione charakterem przedmiotu zamówienia.

(akta kontroli str. 854, 857)

Koordinator wyjaśniła: *W 2023 r. miała miejsce zmiana na stanowisku Koordynatora. Przejęłam obowiązki inspektora ds. promocji oraz Koordynatora, które wymagały ode mnie dużego nakładu pracy związanego z wdrożeniem się i nauczeniem nowych obowiązków, które są bardzo obszerne. Brak przeglądów i aktualizacji deklaracji dostępności wynikały z braku wiedzy, doświadczenia i błędu ludzkiego.*

(akta kontroli str. 1036)

9. Dla strony System Rada, wg stanu na dzień 3 lipca 2025 r., nie sporządzono deklaracji dostępności cyfrowej (tj. pod linkiem *Deklaracja dostępności* znajdował się niewypełniony szablon), co stanowiło naruszenie art. 10 ust. 1 UDC.

(akta kontroli str. 711, 718-719)

Przytoczony przepis nakłada na podmioty publiczne obowiązek sporządzenia w sposób dostępny cyfrowo deklaracji dostępności dla każdej wersji językowej strony internetowej lub aplikacji mobilnej, w języku wersji strony internetowej lub aplikacji mobilnej, do której się odnosi.

Wójt wyjaśnił: *[Strona System Rada] została zakwalifikowana jako podstrona BIP. Wykazane mankamenty zostaną przeanalizowane wraz z dostawcą usługi w celu podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania problemu.*

(akta kontroli str. 853-854, 856)

Koordinator wyjaśniła: *Stronę <https://rada.przelewice.pl> traktowaliśmy jako podstronę BIP. W najbliższych dniach deklaracja dostępności zostanie sporządzona i opublikowana.*

(akta kontroli str. 1037)

10. Deklaracje dostępności strony Gminy oraz BIP⁵⁶:

a) nie zostały sporządzone z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) nr 2018/1523, przy uwzględnieniu elementów w sekcji 1 tego załącznika i elementów, o których mowa w art. 10 ust. 4 pkt 3 i 10 UDC. W deklaracjach dostępności nie umieszczono:

- danych kontaktowych organu odpowiedzialnego za postępowanie odwoławcze (sekcja 1 decyzji wykonawczej Komisji (UE) nr 2018/1523),
- adresu strony, której dotyczy oświadczenie o dostępności strony Gminy,
- linku do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich oraz, w odniesieniu do deklaracji strony Gminy, linku do raportu z audytu dostępności architektonicznej (ze wskazaniem, w jakim zakresie dokument jest nieaktualny), co naruszało art. 10 ust. 4 pkt 3 i 10 UDC,

b) były częściowo niezgodne z Tabelą Struktury oraz nie zawierały w odpowiednich miejscach identyfikatorów wymienionych w Tabeli Identyfikatorów, tym samym nie odpowiadały warunkom technicznym, wydanym na podstawie art. 12 pkt 7 UDC, tj.:

- tytuł jednego z nagłówków częściowo zmodyfikowano w stosunku do jego wymaganego brzmienia,

⁵⁶ Na dzień przeprowadzenia oględzin tych deklaracji tj. 26 maja 2025 r.

- w dwóch przypadkach poziomy nagłówków przypisanych do tytułu danej sekcji lub podsekcji nie odpowiadały wymogom wynikającym z kolumny pierwszej Tabeli struktury,
- dokonano błędnego oznaczenia identyfikatorem „a11y-kontakt”;
- w odniesieniu do deklaracji dostępności strony Gminy: błędnie wprowadzono treść do podsekcji *Aplikacje mobilne*, w sekcji *Deklaracja dostępności* znacznik a z atrybutem href nie zawierał pełnego adresu strony (w postaci linku), której dotyczyła deklaracja dostępności, nie zamieszczono wymaganego identyfikatora „a11y-ocena” oraz przy identyfikatorze „a11y-data-aktualizacja”, atrybut *datetime* nie zawierał żadnej treści.

(akta kontroli str. 624-709)

Wójt wyjaśnił:

- w zakresie braku wymaganych elementów: *błąd przeoczenia podczas sporządzania deklaracji do publikacji - w wyniku ponownej analizy sprostowano przeoczenie; przeoczenie zostanie skorygowane; problem jest w trakcie analizy w celu wypracowania optymalnego sposobu rozwiązania;*
- w zakresie struktury deklaracji dostępności oraz obecności w odpowiednich miejscach identyfikatorów (dotyczy strony Gminy): *w efekcie nie zidentyfikowania nieścisłości nie stwierdzono, że architektura szablonu nie posiada wymaganych formatów – problem zostanie rozwiązany z dostawcą oprogramowania strony;*
- w odniesieniu do treści wprowadzonej do podsekcji *Aplikacje mobilne*: *błąd edytorski – czynnik ludzki, dokonano analizy i sprostowania;*
- w zakresie struktury deklaracji dostępności oraz obecności w odpowiednich miejscach identyfikatorów (dotyczy BIP): *wykazane nieprawidłowości spowodowane były niemożliwością dokonania zmian z pozycji edytora szablonu deklaracji dostępności. Wykazane powyżej nieprawidłowości możliwe są do usunięcia z pozycji dostawcy rozwiązania informatycznego. Dlatego podjęta została decyzja zakupu najnowszej wersji oprogramowania strony BIP, która posiada szablony odpowiadające wymogom ustawowym. Rozwiązanie takie wprowadzi automatyzację wymogu, co w efekcie wyeliminuje problemy i znacznie poprawi ergonomię pracy przy publikacji deklaracji.*

(akta kontroli str. 840-841, 846-848)

11. W deklaracji dostępności strony Gminy podano datę jej sporządzenia niezgodnie ze stanem faktycznym, tj. 17 marca 2021 r. zamiast 30 marca 2022 r., co stanowi naruszenie pkt II.C.11 standardów kontroli zarządczej w zw. z art. 10 ust. 1 UDC.

(akta kontroli str. 616-621, 633, 670, 1015-1030)

Koordynator wyjaśniła: *W wyniku błędnej interpretacji, podczas przeprowadzonego w dniu 27 marca 2025 r. przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności strony Gminy przyjął, że data sporządzenia deklaracji na BIP powinna być tożsama z datą sporządzenia deklaracji zamieszczonej na stronie Gminy. Dnia 7 lipca 2025 r. do deklaracji wprowadziłam prawidłową datę jej sporządzenia, tj. 30 marca 2022 r.*

(akta kontroli str. 1037-1038)

Weryfikacja powyższych wyjaśnień Koordynatora potwierdziła wprowadzenie 7 lipca 2025 r. do deklaracji dostępności strony Gminy prawidłowej daty jej sporządzenia, tj. 30 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1129, 1138)

12. Deklaracje dostępności cyfrowej stron internetowych strony Gminy i BIP⁵⁷ zostały sporządzone nierzetelnie. W deklaracjach wskazano, że strony były w pełni dostępne cyfrowo pomimo, że nie spełniały części kryteriów dostępności WCAG 2.1 na poziomie podstawowym, tj.: w zakresie zasady *Postrzegalność* - kryterium 1.1.1 – *Treść nietekstowa*, kryterium 1.3.4 – *Orientacja*, kryterium 1.4.4 – *Zmiana rozmiaru tekstu*; w zakresie zasady *Funkcjonalność* – kryterium 1.4.1 – *Użycie koloru*, kryterium 2.4.4 - *Cel łączy (w kontekście)*, kryterium 2.4.5 – *Wiele dróg*; w zakresie zasady *Zrozumiałość* – kryterium 3.2.3 – *Spójna nawigacja*⁵⁸. Stanowiło to naruszenie pkt II.C.11 standardów kontroli zarządczej w zw. z art. 10 ust. 1 UDC.

(akta kontroli str. 625, 633, 663, 670, 749-829)

Koordynator wyjaśniła: *Byliśmy pewni, że mamy w pełni dostępną cyfrowo stronę internetową Gminy i BIP, zgodnie z zapewnieniem dostawcy panelu administracyjnego. Informacja o częściowej zgodności tych stron z załącznikiem do UDC pojawiła się dopiero w trakcie kontroli NIK.*

(akta kontroli str. 1036-1037)

Wójt wyjaśnił: *Nadzór [nad prawidłową realizacją obowiązków przez Koordynatora] polegał na spotkaniach z Koordynatorem oraz zespołem roboczym, którzy podczas spotkań relacjonowali zrealizowane zadania i działania wynikające z konieczności zapewnienia wszelkich wymogów dostępności (...). Koordynator jest osobą pracującą od 2023 r., czyli jest pracownikiem posiadającym małe doświadczenie, a wiedza w zakresie dostępności nie jest wystarczająca, ale stara się ją uzupełnić poprzez udział w szkoleniach. Gmina przewiduje wprowadzenie narzędzi wspomagających prawidłową pracę Koordynatora w zakresie diagnozowania i oceniania stanu dostępności cyfrowej, architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej poprzez wykorzystanie stosownych mierników.*

(akta kontroli str. 1032-1033)

Sekretarz wyjaśnił: *Sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań przez Koordynatora odbywało się w oparciu o bieżące kontakty z Koordynatorem, w tym w formie odpraw, konsultacji oraz analizy działań Koordynatora. Monitorowano działania Zespołu ds. dostępności, który wspiera Koordynatora w realizacji obowiązków ustawowych. Nadzór miał charakter bieżący i odbywał się w zakresie oceny realizacji obowiązków przez pracownika odpowiedzialnego za koordynację działań związanych z dostępnością. Koordynator zobowiązany był do przedstawiania informacji nt. realizacji zadań. Pomimo formalnego sprawowania nadzoru, niektóre obowiązki Koordynatora nie zostały zrealizowane w sposób w pełni zgodny z wymogami ustawowymi. Do głównych przyczyn zaistniałych niedociągnięć należy zaliczyć: niedostateczne doświadczenie merytoryczne Koordynatora, który*

⁵⁷ W brzmieniu na dzień 26 maja 2025 r.

⁵⁸ Szczegółowy opis błędów w obszarze 2 - por. pkt 3 w opisie stanu faktycznego oraz pkt 1 w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

wykonywał zadania dostępnościowe równoległe z innymi obowiązkami służbowymi, brak systemowego narzędzia do stałego monitorowania stanu realizacji dostępności cyfrowej, architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej, co utrudniało bieżącą kontrolę wykonania poszczególnych zadań, niewystarczające środki finansowe oraz kadrowe, które ograniczały możliwość wdrażania części zdefiniowanych rozwiązań.

Pomimo funkcjonowania nadzoru nad pracą Koordynatora, jego skuteczność została ograniczona przez czynniki organizacyjne, kadrowe i proceduralne. Gmina podejmuje działania naprawcze w celu zapewnienia zgodności z przepisami ustaw o dostępności oraz wewnętrznymi regulacjami.

(akta kontroli str. 1034-1035)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Wójt podejmował działania mające na celu przygotowanie kontrolowanej jednostki do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej, jednak w sposób nie w pełni prawidłowy.

Pozytywnie należy ocenić, że Wójt powołał dwóch Koordynatorów, określił w formie pisemnej zakres ich obowiązków, zapewnił przygotowanie i wdrożenie przez Koordynatorów Planów działań. W dokumentach strategicznych uwzględniono zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w ramach planowanej działalności. W Urzędzie sporządzono i opublikowano deklaracje dostępności strony Gminy oraz strony BIP.

Negatywnie należy jednak ocenić m.in. brak w Urzędzie osoby pełniącej funkcję Koordynatora w okresie od 28 lutego 2023 r. do 16 maja 2023 r., niepodjęcie - po wyznaczeniu drugiego Koordynatora - niezwłocznie nowego zarządzenia w sprawie jego powołania, niezachowanie w zakresie powierzonych zadań pełnej zgodności pomiędzy podjętym zarządzeniem, a zakresem czynności drugiego Koordynatora oraz niewyznaczenie mierników służących do monitorowania wykonania ustawowych zadań Koordynatora. Również negatywnie ocenić należy nieopublikowanie na stronie BIP danych kontaktowych pierwszego Koordynatora, a dane drugiego Koordynatora opublikowano z 10-cio miesięcznym opóźnieniem, brak publikacji na tej stronie trzech planów działania (na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026 do 26 maja 2025 r.) oraz publikację Planu działania na lata 2020-2021 na stronie Gminy z ośmiomiesięcznym opóźnieniem. Ponadto w ww. planach nie została zawarta analiza stanu zapewnienia dostępności oraz - w trzech Planach działalności⁵⁹ - nie ujęto zadania pn. *Prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności oraz inicjowanie działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, którego wymóg realizacji wynikał z zarządzeń nr 80/2020 i 51/2025. Jako nieprawidłowe działanie należy ocenić także brak określenia w treści dziewięciu z 14 badanych umów (tj. 64,3% umów) warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie zlecenia lub powierzania na podstawie tych umów realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych lub udzielania zamówień publicznych oraz porzucenie na wskazaniu ogólnych przepisów dotyczących minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności w czterech z nich (tj. 28,6% umów). W latach 2023-

⁵⁹ Na rok 2022, lata 2023-2024 i 2025-2026.

2024 nie realizowano obowiązku corocznego dokonywania przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności opublikowanych na stronach Gminy i BIP. Ponadto deklaracje dostępności stron Gminy i BIP: nie zawierały wszystkich wymaganych przepisami art. 10 ust. 3 i 4 UDC elementów. Ponadto deklaracje zostały sporządzone nierzetelnie - nie zawierały informacji o braku pełnej zgodności cyfrowej stron internetowych Urzędu. Strona Gminy oraz strona BIP nie spełniały części kryteriów dostępności WCAG 2.1 na poziomie podstawowym. Nie zapewniono również odpowiedniej struktury kodu źródłowego deklaracji dostępności cyfrowej tych stron.

OBSZAR

2. Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

1. Urząd, za pośrednictwem Portalu Statystycznego GUS złożył raporty w terminie określonym w art. 11 ust. 1, 3 i 4 oraz art. 58 UZD, tj. do 31 marca 2021 r. i do 31 marca 2025 r. oraz w tym samym dniu opublikował raporty na stronie BIP. Raporty zostały złożone na wymaganych formularzach i zawierały elementy określone w art. 11 ust. 2 UZD, dotyczące dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej oraz dostępu alternatywnego⁶⁰.

(akta kontroli str. 122, 180-192, 748)

Z porównania treści obu raportów wynikało, że w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. nastąpiła poprawa w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz częściowo komunikacyjno-informacyjnej⁶¹ polegająca na, w zakresie dostępności:

- architektonicznej - częściowym zapewnieniu wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych w budynku Urzędu, informacji o rozkładzie pomieszczeń oraz możliwości ewakuacji lub ratowania osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez zamontowanie: pochylni, taśm ostrzegawczych wewnątrz i na zewnątrz budynku, przycisku alarmowego na zewnątrz budynku, nakładek na poręcze schodów z pismem punktowym Braille'a, listwy prowadzącej wraz z punktami uwagi dla osób niewidzących,
- cyfrowej - zapewnieniu pełnej dostępności cyfrowej strony Gminy, BIP i strony <https://przelewice.tv-polska.eu>⁶²,
- komunikacyjno-informacyjnej - zakupie i zainstalowaniu pętli indukcyjnej; w zakresie tej dostępności natomiast zaniechano zapewnienia obsługi osób ze szczególnymi potrzebami z wykorzystaniem pomocy tłumacza języka migowego (kontakt osobisty w ciągu 2-3 dni od zgłoszenia potrzeby)⁶³.

(akta kontroli str. 735-747)

Wójt wyjaśnił: *Według stanu na dzień 1 stycznia 2021 r. Urząd zapewniał [powyższą] możliwość, korzystając nieodpłatnie z uprzejmości pracownika OPS jako tłumacza. Dalsza współpraca wiązała się z koniecznością gratyfikacji finansowej. Urząd nie*

⁶⁰ W raporcie z 2021 r. w zakresie informacji o dostępie alternatywnym nie została wskazana żadna forma dostępu.

⁶¹ W raporcie z 2021 r. wskazano, że nie zapewniono dostępności architektonicznej i cyfrowej oraz częściowo zapewniono dostępność komunikacyjno-informacyjną.

⁶² Dalej: strona tv-polska.

⁶³ Pomoc tłumacza języka migowego była zapewniana zgodnie z raportem z 2021 r.

znalazł na rynku tłumacza (...). Usługi były oferowane w formie miesięcznej opłaty abonamentowej. Należy nadmienić, że od 2019 r. nie zarejestrowano ani jednej potrzeby faktycznego skorzystania z potrzeby tłumaczenia migowego.

(akta kontroli str. 736, 740, 745, 853, 856)

W raporcie z 2021 r. wskazano, że Urząd nie zapewniał dostępu alternatywnego, pomimo zainstalowania w 2020 r. domofonu umożliwiającego osobom z trudnościami w poruszaniu się lub niewidomym łatwe wezwanie pracownika. Natomiast w raporcie z 2025 r. wskazano pełną dostępność cyfrową stron, co było niezgodne ze stanem faktycznym; oględziny stron Gminy oraz BIP wykazały niespełnianie przez nie wymogów UDC na poziomie podstawowym⁶⁴. Powyższe zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 735-747, 749-829, 1046, 1049-1050)

Treść raportów wskazywała na realizację działań naprawczych zgodnie z przyjętym harmonogramem, w szczególności wynikającym z Planu działań na lata 2023-2024. Aktualny na dzień zakończenia kontroli stan zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w odniesieniu do zadań wynikających z przyjętego na lata 2025-2026 Planu działania wskazywał na zrealizowanie czterech⁶⁵ z 12 zaplanowanych działań (co stanowi 33,3%), cztery⁶⁶ działania były w trakcie realizacji (33,3%, przy czym termin realizacji tych działań zgodnie z harmonogramem wynosił: *przez cały okres*) oraz trzy⁶⁷ działania (25%), które powinny być zrealizowane *na przełomie roku 2025/2026*; w jednym przypadku⁶⁸ (8,3%), działanie polegające na publikacji danych osobowych i kontaktowych podmiotów wspierających osoby ze szczególnymi potrzebami zrealizowano poprzez publikację na stronie Gminy zamiast na BIP.

(akta kontroli str. 22-29, 239-259, 737-747)

Koordinator wyjaśniła: *Powyższe dane wykazywaliśmy na stronie Gminy. W Planach działań, gdzie zaplanowaliśmy ww. zadanie, mieliśmy na myśli stronę <https://przelewice.pl>, natomiast wpisaliśmy adres strony BIP. Brak umieszczenia tych danych na BIP jest wynikiem błędu ludzkiego, który zostanie skorygowany.*

(akta kontroli str. 1037)

Wójt podał, że do 30 czerwca 2025 r. nie wystąpiły przypadki nałożenia przez ministra właściwego ds. informatyzacji kary pieniężnej z tytułu nieuzasadnionego i uporczywego niezapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej – w związku z brakiem poprawy tej dostępności.

(akta kontroli str. 746-747, 839, 844-845, 928)

⁶⁴ Szczegółowy opis błędów - por. pkt 3 w opisie stanu faktycznego w obszarze 2.

⁶⁵ Pkt 1, 2, 8 i 9.

⁶⁶ Pkt 4-7.

⁶⁷ Pkt 10-12.

⁶⁸ Pkt 3.

2. W latach 2021-2025⁶⁹ do Urzędu nie wpłynęły skargi i wnioski, których przedmiotem było zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli str. 741, 746-747, 839, 845)

3. Strona BIP oraz strona Gminy spełniały częściowo kryteria dostępności cyfrowej na poziomie podstawowym, określone w wytycznych WCAG 2.1, załączonych do UDC. Powyższe strony internetowe nie spełniały kryteriów WCAG 2.1 na poziomie podstawowym w zakresie⁷⁰: zasady *Postrzegalność* - kryterium 1.1.1 - *Treść nietekstowa*, kryterium 1.3.4 - *Orientacja*, kryterium 1.4.4 - *Zmiana rozmiaru tekstu*; zasady *Funkcjonalność* - kryterium 1.4.1 - *Użycie koloru*, kryterium 2.4.4 - *Cel łączy (w kontekście)*, kryterium 2.4.5 - *Wiele dróg*; zasady *Zrozumiałość* - kryterium 3.2.3 - *Spójna nawigacja*. Powyższe skutkowało także brakiem zgodności faktycznego stanu zapewnienia dostępności cyfrowej ww. stron z danymi wynikającymi z Raportu z 2025 r. w brzmieniu na dzień przeprowadzenia oględzin⁷¹. Powyższe szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 625, 633, 663, 670, 744, 749-829)

Dla osób z zaburzeniami rozpoznawania kolorów utrudnieniem w obsłudze odtwarzacza multimedialnego, znajdującego się na stronie Gminy⁷², mógł być niebieski fokus. Za pomocą tego odtwarzacza treści przedstawiono w sposób mogący znacząco utrudniać możliwość zapoznania się z nimi, w szczególności z uwagi na brak transkrypcji oraz audiodeskrypcji.

(akta kontroli str. 753-754, 761, 765-766, 771, 790-791)

Wójt wyjaśnił: *Element [multimedialny] został opublikowany jako materiał zewnętrzny przekazany do publikacji ze względu na istotny interes społeczny. Instytucja przekazująca materiał do publikacji to Ministerstwo Klimatu i Środowiska - brak błędu po stronie Urzędu. Niebieska ramka jest elementem nawigacji odtwarzacza multimedialnego.*

(akta kontroli str. 842, 850)

Zgodnie z zapisami umów (i aneksów do nich), których przedmiotem było udostępnienie przez właściciela serwera panelu administracyjnego strony System Rada⁷³, na administratora tej strony wyznaczono pracownika Urzędu, który posiadał pełne uprawnienia do zarządzania wszystkimi jej modułami. Pomimo powyższego, w raportach z 2021 r. i z 2025 r. nie ujęto strony System Rada wśród stron internetowych administrowanych przez Urząd, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 602-612, 739, 744)

⁶⁹ Według stanu na 3 lipca 2025 .

⁷⁰ Niespełnienie kryteriów WCAG 2.1 w zakresie zasady *Postrzegalność*, kryterium 1.1.1 - *Treść nietekstowa* oraz zasady *Funkcjonalność*, kryterium 2.4.4 - *Cel łączy (w kontekście)*, odnosiło się do obu stron; pozostałe kryteria odnosiły się do strony Gminy.

⁷¹ 26 maja 2025 r.

⁷² <https://przelewice.pl/katalog/program-czyste-powietrze>.

⁷³ Umowa nr 193/OS/2018 z 22 października 2018 r., aneksowana 28 września 2020 r. i 11 października 2023 r. oraz umowa nr 60/OS/2025 z 9 maja 2025 r.

W wyniku przeprowadzonych oględzin strony System Rada, strony tv-polska oraz strony <https://przelewice.e-mapa.net>⁷⁴ ustalono, że:

- na stronie <https://przelewice.e-mapa.net> publikowane były mapy interaktywne, na której prezentowane dane teleadresowe i położenie geograficzne nie były dostępne cyfrowo, wbrew art. 3 ust. 2 pkt 4 UDC; kwestię nie ujęcia odpowiednich zapisów w zawartych umowach, których przedmiotem była publikacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, opisano w pkt 7 obszaru 1 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- na stronie tv-polska publikowane były materiały filmowe – dostępne cyfrowo nagrania z posiedzeń Rady Gminy w Przelewicach;
- strona System Rada nie spełniała części kryteriów dostępności WCAG 2.1 na poziomie podstawowym, tj.: w zakresie zasady *Postrzegalność* - kryterium 1.1.1 – *Treść nietekstowa* oraz w zakresie zasady Funkcjonalność, kryterium 2.4.5 – *Wiele dróg*, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 588-595, 710-733)

4. Budynek, w którym Urząd prowadził obsługę interesantów⁷⁵ został wybudowany w 1930 r. Budynek oraz działka⁷⁶, na której był posadowiony, nie były wpisane do rejestru zabytków ani gminnej ewidencji zabytków, nie był też przedmiotem najmu. Alternatywą dla schodów prowadzących do wejścia do budynku Urzędu była pochylnia, wybudowana w 2024 r. Po prawej stronie budynku znajdowały się wejścia do OPS i USC, również z pochylnią, wybudowaną w latach 1998-1999.

(akta kontroli str. 859-866)

W wyniku przeprowadzonych oględzin trzykondygnacyjnego budynku Urzędu⁷⁷, pod kątem jego dostępności architektonicznej ustalono, że:

- budynek spełniał wybrane warunki techniczne budynku wynikające z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁷⁸ tj. m.in.: zapewniono odpowiednie położenie drzwi wejściowych oraz wysokość progów, przed wejściem umieszczono oświetlenie elektryczne zewnętrzne,
- na parkingu przed Urzędem znajdowało się jedno stanowisko postojowe dla samochodów, przeznaczone do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami; stanowisko oznaczono znakiem pionowym *Parking - miejsce zastrzeżone* (D-18a) z tabliczką informującą o miejscu przeznaczonym dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej (T-29) – przy jednoczesnym braku oznaczeń poziomych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- budynek spełniał minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami, wynikające z art. 6

⁷⁴ Oględziny przeprowadzono 3 lipca 2025 r..

⁷⁵ Dalej: budynek Urzędu.

⁷⁶ Nr 311/3.

⁷⁷ W dniach 23 i 24 czerwca 2025 r.

⁷⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie warunków technicznych budynków.

- pkt 1 lit. d UZD, tj. zapewniono wstęp do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
- nie zostały spełnione w pełni minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 pkt 1 lit. a-c i e UZD, tj.:
 - a) częściowo zapewniono wolne od barier poziomych i pionowych przestrzenie komunikacyjne. Dostęp do głównego wejścia do budynku osobom o ograniczonej sprawności ruchowej umożliwiała pochylnia, a na parterze dostępne bez ograniczeń było jedno z pomieszczeń biurowych; barierę stanowiły: dwupoziomowa podłoga parteru budynku Urzędu, co utrudniało dostęp do toalety; dostępność wyższych kondygnacji tylko przy użyciu schodów⁷⁹, nie wyposażone w poręcze po prawej stronie schody od spocznika, znajdującego się pomiędzy parterem a pierwszym piętrzem, do pierwszego piętra oraz schody z pierwszego piętra na drugie piętro, brak żółto-czarnych taśm ostrzegających na każdym stopniu schodów,
 - b) nie zapewniono instalacji urządzeń lub zastosowania środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiałyby dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych; dostęp do pomieszczeń na wyższych kondygnacjach budynku Urzędu możliwy był wyłącznie za pomocą schodów (w tym zakresie zorganizowano w Urzędzie dostęp alternatywny),
 - c) nie zapewniono informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy⁸⁰. Ponadto Urząd dysponował zainstalowaną na parterze budynku Urzędu elektroniczną tablicą informacyjną, której przyciski umożliwiające nawigację znajdowały się na wysokości ograniczającej dostęp do nich osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim;
 - d) częściowo zapewniono osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość ewakuacji lub ich ratowania (obowiązujące w Urzędzie procedury, tj. *Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla Urzędu Gminy w Przelewicach* z 2011 r.⁸¹ nie odnosiły się w żadnej części do osób ze szczególnymi potrzebami; nie wyznaczono także miejsca do ewakuacji wewnątrz budynku oraz nie dysponowano sprzętem do ewakuacji, jednakże wyznaczono miejsce do ewakuacji na zewnątrz budynku, zatrudniano pracownika przeszkolonego w zakresie procedur ewakuacji lub ratowania oraz posiadano sprzęt do ratowania – defibrylator).
- Powyższe nieprawidłowości opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 935-1014, 1047-1048, 1051-1111, 1129-1137)

Wyniki oględzin wykazały ponadto, że po prawej stronie od głównego wejścia znajdował się sprawny domofon, do którego dostęp był utrudniony z powodu stojącego krzesła.

(akta kontroli str. 935-938, 986-987)

Wójt wyjaśnił: *Swobodny dostęp do domofonu był zapewniony przed okresem kontroli, ustawienie krzesła przy domofonie było wynikiem niefrasobliwości*

⁷⁹ O czym mowa poniżej, pod lit. b.

⁸⁰ W Raporcie z 2025 r. wykazano zapewnienie takiej informacji w sposób wizualny i dotykowy.

⁸¹ Zatwierdzona przez Wójta 28 stycznia 2011 r.

pracownika obsługi. Swobodny dostęp został ponownie zapewniony, a pracownik pouczony.

(akta kontroli str. 843, 852, 1129, 1131)

Zapewniona w budynku Urzędu architektoniczna dostępność alternatywna, jak oświadczył Sekretarz, *polegała na umieszczeniu po prawej stronie od głównego wejścia sprawnego⁸² domofonu, służącego do przywołania pracownika sekretariatu, który przyjmował sprawę petenta lub wzywał odpowiedniego urzędnika. Każdy pracownik Urzędu miał obowiązek udzielenia pomocy osobom ze szczególnymi potrzebami.*

(akta kontroli str. 636, 673-674, 745-746)

Stan faktyczny w zakresie dostępności architektonicznej Urzędu, stwierdzony w wyniku przeprowadzonych oględzin, był zgodny z danymi wynikającymi z deklaracji dostępności stron Gminy i BIP, ale nie był zgodny z Raportem z 2025 r. w części dotyczącej nie zapewnienia informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 636, 673-674, 743-744, 935-1014)

5. Według stanu na 1 stycznia 2025 r. w Urzędzie, w zakresie dostępności informacyjno – komunikacyjnej do obsługi osób ze szczególnymi potrzebami oraz kontaktu z nimi, wykorzystywana była poczta elektroniczna oraz przesyłanie faksów. Zapewniono środki techniczne do obsługi osób słabosłyszących w postaci pętli indukcyjnej znajdującej się w sekretariacie Urzędu (z możliwością jej przenoszenia w razie potrzeby). W budynku Urzędu znajdowały się również - oznaczone pismem punktowym Braille'a: tabliczki informacyjne umieszczone przy drzwiach pomieszczeń oraz poręcze z tabliczkami. Na parterze Urzędu zawieszono elektroniczną tablicę informacyjną, prezentującą strukturę referatów Urzędu. Tablica ta posiadała funkcję powiększania obrazu, ułatwiającą korzystanie z niej osobom niedowidzącym. Urząd nie zapewnił dostępu do tłumacza języka migowego.

(akta kontroli str. 636, 674, 744-745, 935-938, 941-942, 974, 987-990)

Wójt wyjaśnił: *Według stanu na dzień 1 stycznia 2021 r. Urząd zapewniał [dostęp do tłumacza języka migowego], korzystając nieodpłatnie z uprzejmości pracownika OPS jako tłumacza (...). Od 2019 r. nie zarejestrowano ani jednej potrzeby faktycznego skorzystania z potrzeby tłumaczenia migowego.*

(akta kontroli str. 853, 855-856)

W wyniku przeprowadzonych oględzin budynku Urzędu, potwierdzono zapewnienie instalacji w sekretariacie urządzenia – pętli indukcyjnej – do obsługi osób słabosłyszących.

(akta kontroli str. 938, 990)

W wyniku oględzin aktualnych wersji stron internetowych Urzędu (strona Gminy i BIP)⁸³ ustalono, że Urząd nie zapewnił na tych stronach informacji o zakresie

⁸² Na dzień przeprowadzania oględzin.

⁸³ Przeprowadzonych 23 czerwca 2025 r.

działalności Urzędu, co świadczy o niespełnieniu minimalnych wymagań w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej, wynikających z art. 6 pkt 3 lit. c) UZD, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 830-837)

Stan faktyczny w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej Urzędu, stwierdzony w wyniku przeprowadzonych oględzin, był zgodny z danymi wynikającymi z Raportu 2025 oraz deklaracji dostępności cyfrowej stron Gminy i BIP.

(akta kontroli str. 636, 674, 744-745, 830-837)

6. W kwestii przepisów UZD i UDC, których realizacja sprawiała do tej pory największe trudności, oraz które z przepisów ww. ustaw wymagałyby w ocenie Wójta zmiany, Wójt wyjaśnił: *Nie zidentyfikowano przepisów UDC, których realizacja sprawiała szczególne trudności wdrożeniowe. Największym mankamentem we wdrażaniu nowych rozwiązań ustawowych w „małych” jednostkach samorządu terytorialnego jakim jest Gmina Przelewice, jest niewystarczająca ilość środków finansowych. Wdrożenie delegacji ustawowej w zakresie dostosowania stron internetowych i aplikacji mobilnych do standardów WCAG oczywiście wiąże się z kosztami, szczególnie dla mniejszych podmiotów publicznych jest to dużym wyzwaniem (...). Najistotniejszy element przy wdrażaniu nowych obowiązków to zasób kadrowy, który podoba realizacji i przyswojeniu nowych, wymagających regulacji ustawowych (...). Proces pozyskania nowych pracowników z odpowiednim zasobem kompetencyjnym w ostatnim okresie staje się coraz trudniejszy. Jest to oczywiście związane z poziomem wynagrodzenia, jakie może zaoferować samorząd (...). Wiele podmiotów publicznych nie posiada wystarczająco wyszkolonej kadry w zakresie wymagań dostępności cyfrowej, co utrudnia prawidłową realizację przepisów. Kolejnym elementem (...) to brak dostępu do odpowiednich narzędzi i oprogramowania do testowania i weryfikacji dostępności cyfrowej (...). Jednostki korzystają z darmowych narzędzi dostępnych na rynku, co nie zawsze może być miarodajnym miernikiem. Jest to znowu związane z kosztami jakie musi ponieść jednostka. Oczywiście istnieją na rynku wyspecjalizowane firmy świadczące usługi w zakresie audytu dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych, ale wiąże się to z wydatkiem w zakresie od kilku do kilkunastu tysięcy złotych w zależności od ilości stron internetowych. W kontekście powyższych trudności dostępność cyfrowa jest traktowana jako oddzielny projekt, a nie jako integralna część procesów w jednostce samorządu terytorialnego.*

(akta kontroli str. 199, 205-207)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Raporty z 2021 r. i 2025 r. nie zostały sporządzone w sposób rzetelny, tj.:
 - w Raporcie z 2021 r. nie odnotowano zapewnianego w Urzędzie dostępu alternatywnego w postaci domofonu, umożliwiającego wezwanie pracownika, który zapewniał pomoc w załatwieniu sprawy urzędowej.

(akta kontroli str. 741-742)

Wójt wyjaśnił: *W dziale 4 raportu z 2021 r. nie podano informacji o zapewnieniu dostępu alternatywnego w postaci wsparcia innej osoby przy wykorzystaniu*

nowoczesnych technologii, jakim jest funkcjonujący od 2020 r. w Urzędzie domofon, z powodu błędnej interpretacji przepisów UZD.

(akta kontroli str. 1046)

- w Raporcie z 2025 r. wskazano, że strona BIP i strona Gminy były w pełni dostępne cyfrowo, podczas gdy występowały niezgodności na poziomie podstawowym (poziom zgodności A), tj.:
 - a) Strona Gminy z kryterium: 1.3.4 – *Orientacja*⁸⁴, 1.4.1 – *Użycie koloru*⁸⁵, 1.4.4 – *Zmiana rozmiaru tekstu*⁸⁶; 2.4.5 – *Wiele dróg* i 3.2.3 – *Spójna nawigacja*⁸⁷,
 - b) Strona Gminy i BIP z kryterium: 1.1.1 – *Treść nietekstowa*⁸⁸, 2.4.4 - *Cel łącząca (w kontekście)*⁸⁹.

(akta kontroli str. 744, 749-829)

Koordynator wyjaśniła: *Byliśmy przekonani, że mamy w pełni dostępną cyfrowo stronę internetową Gminy i BIP. Rozpoczęliśmy współpracę z dostawcą paneli administracyjnych w celu wyeliminowania problemów z dostępnością cyfrową tych stron.*

(akta kontroli str. 1037)

- w Raporcie z 2025 r. nie ujęto strony System Rada wśród stron internetowych administrowanych przez Urząd, pomimo zapisów w umowach zawartych z dostawcą panelu administracyjnego ww. strony⁹⁰, w których na administratora strony System Rada wyznaczono pracownika Urzędu, posiadającego pełne uprawnienia do zarządzania wszystkimi jej modułami.

(akta kontroli str. 602-612, 739, 744)

Wójt wyjaśnił: *[Strona System Rada] została zakwalifikowana jako podstrona BIP.*

(akta kontroli str. 853, 856)

Koordynator wyjaśniła: *Według naszej interpretacji, strona System Rada jest podstroną BIP, stąd dotychczas nie wykazywaliśmy jej w raportach. Po analizie wyników kontroli NIK będziemy rzetelnie sporządzać raporty, uwzględniając stronę System Rada.*

⁸⁴ Zasada *Postrzegalność*; podczas wyświetlania strony Gminy na telefonie komórkowym w orientacji poziomej menu stawało się niewidoczne - zamiast niego pojawiała się ikona menu (trzy poziome linie), po kliknięciu której pojawiała się pusta ramka.

⁸⁵ Zasada *Funkcjonalność*; strona Gminy zawierała informacje, przekazywane jedynie za pomocą koloru (nieopisane, kolorowe grafiki).

⁸⁶ Zasada *Postrzegalność*; po powiększeniu widoku strony Gminy ze 150% do 175%, menu znajdujące się po lewej stronie przestawało być widoczne.

⁸⁷ Odpowiednio zasada *Funkcjonalność* i *Zrozumiałość*; strona Gminy zawierała stronę archiwalną (<https://przelewice.pl/pliki/przelewice/archiwum/PRZELEWICE/STRONY/MENU/32.HTM>), której wygląd, w tym wygląd menu, różnił się od innych objętych badaniem stron.

⁸⁸ Zasada *Postrzegalność*; strony zawierały dokumenty do pobrania, nie mające treści tekstowej możliwej do odczytania przez czytnik ekranu.

⁸⁹ Zasada *Funkcjonalność*; występowały elementy, których kliknięcie powodowało otwarcie się bez ostrzeżenia nowej zakładki przeglądarki, a także strony z linkami do dokumentów do pobrania, których nazwa nie zawierała informacji o formacie i rozmiarze dokumentu, a brakujących informacji nie podano w inny sposób.

⁹⁰ Umowa nr 193/OS/2018 z 22 października 2018 r., aneks do umowy z 28 września 2020 r., aneks do umowy z 11 października 2023 r. oraz umowa nr 60/OS/2025 z 9 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 1037)

- w Raporcie z 2025 r.: wykazano, że w Urzędzie zapewniono spełnienie minimalnych wymagań służących dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w art. 6 pkt 1 lit. c⁹¹, pomimo braku takich rozwiązań w budynku Urzędu⁹², czym naruszono także art. 11 ust. 9 pkt 1 UZD.

(akta kontroli str. 743, 941-942, 935-1014, 1136-1137)

Wójt wyjaśnił: (...) *W ww. raporcie wskazano, że zapewniono informację na temat rozkładu pomieszczeń, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy ze względu na to, że na parterze budynku umieszczona jest tablica informacyjna z informacją o poszczególnych referatach z numeracją pokoi, w których się znajdują, natomiast przy każdym pokoju zainstalowano tabliczkę dla osób niedowidzących lub niewidzących z alfabetem Braille'a, informującą o numerze pokoju i nazwie referatu.*

(akta kontroli str. 1047)

2. Strona internetowa Gminy, BIP oraz strona System Rada nie spełniały części kryteriów dostępności WCAG 2.1 na poziomie podstawowym⁹³, tj.:

- strona Gminy oraz BIP: w zakresie zasady *Postrzegalność*, kryterium 1.1.1 – *Treść nietekstowa* oraz zasady *Funkcjonalność*, kryterium 2.4.4 - *Cel łącząca (w kontekście)*;
- strona Gminy: w zakresie zasady *Postrzegalność*, kryterium 1.3.4 – *Orientacja* i 1.4.4 – *Zmiana rozmiaru tekstu*; zasady *Funkcjonalność*, kryterium 1.4.1 – *Użycie koloru* i 2.4.5 – *Wiele dróg* oraz zasady *Zrozumiałość*, kryterium 3.2.3 – *Spójna nawigacja*;
- strona System Rada: w zakresie zasady *Postrzegalność*, kryterium 1.1.1 – *Treść nietekstowa* (na stronie <https://rada.przelewice.pl/prawo-lokalne> były do pobrania uchwały nr I/1/2024 i I/2/2024 z 7 maja 2024 r., które nie miały treści tekstowej możliwej do odczytania przez czytnik ekranu, tzn. występowały w formie obrazu) oraz zasady *Funkcjonalność*, kryterium 2.4.5 – *Wiele dróg* (strona System Rada nie zawierała linku do mapy tej strony, a wyszukiwarka nie występowała na wszystkich podstronach).

(akta kontroli str. 710-733, 749-829)

Stanowiło to naruszenie art. 5 ust. 1 i 2 UDC, zgodnie z którym *podmiot publiczny zapewnia dostępność cyfrową przez spełnienie przez jego stronę internetową i zarządzane elementy strony internetowej wymagań określonych w załączniku do ustawy, przy czym dostępność cyfrowa strony internetowej polega na zapewnieniu ich funkcjonalności, kompatybilności, postrzegalności i zrozumiałości.*

Wójt wyjaśnił przyczyny opisanych nieprawidłowości:

- *błędy funkcjonalności nie [zostały] zidentyfikowane z uwagi na fakt, że zgodnie z umową nr 69/OS/2021 z 2021 r. dotyczącą zakupu nowej witryny internetowej spełniającej wymogi UDC (...), zgodnie z zapisami § 4 ust. 3 dostawca był zobowiązany dostarczyć produkt spełniający wymogi ustawy. Problem jest*

⁹¹ Dział 1 pkt 3 Raportu z 2025 r.

⁹² Co opisano szerzej w obszarze 2: w pkt 4 opisu stanu faktycznego oraz w pkt 3 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁹³ Co opisano szerzej w obszarze 2 w pkt 1 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

analizowany we współpracy z dostawcą witryny w celu wyjaśnienia i wyeliminowania;

- błędy w publikacji, problem jest poddany analizie w celu wypracowania rozwiązania spełniającego wymóg ustawy,*
- w efekcie przeoczenia, nie zidentyfikowano, że architektura szablonu nie posiada wykazanej funkcjonalności [tj. otworzenie się nowej zakładki/okna bez ostrzeżenia] – problem zostanie rozwiązany z dostawcą usługi;*
- błąd pracownika przy publikacji dokumentów – trwają prace nad opracowaniem treści tekstowej dokumentu możliwej do odczytu maszynowego i sukcesywnie dokumenty będą uzupełniane;*
- przeoczony wymóg [braku informacji o formacie i rozmiarze dokumentu] był spowodowany brakiem automatyzacji procesu w użytkowanej przez Urząd wersji oprogramowania strony BIP. Podjęta została decyzja zakupu najnowszej wersji oprogramowania, która posiada automatyczny mechanizm publikowania informacji o nazwie i rozmiarze publikowanego dokumentu. Rozwiązanie takie wprowadzi automatyzację wymogu, co w efekcie wyeliminuje problemy i znacznie poprawi ergonomię pracy redaktorów.*

(...) Wykazane mankamenty zostaną przeanalizowane wraz z dostawcą usługi w celu podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania problemu. W zakresie wskazanych uchwiał jest to błąd pracownika przy publikacji dokumentów – trwają prace nad opracowaniem treści tekstowej dokumentu możliwej do odczytu maszynowego i dokumenty zostaną uzupełnione.

(akta kontroli str. 842-843, 854, 856, 849-851)

Koordinator wyjaśniła: Byliśmy pewni, że mamy w pełni dostępną cyfrowo stronę internetową Gminy i BIP, zgodnie z zapewnieniem dostawcy panelu administracyjnego. Informacja o częściowej zgodności tych stron z załącznikiem do UDC pojawiła się dopiero w trakcie kontroli NIK.

Rozpoczęliśmy współpracę z dostawcą paneli administracyjnych w celu wyeliminowania problemów z dostępnością cyfrową tych stron.

(akta kontroli str. 1036-1037)

3. W Urzędzie nie zapewniono minimalnych wymagań służących zapewnieniu:

- dostępności architektonicznej, stosownie do art. 6 pkt 1 lit. a, b, c i e UZD, tj. nie zapewniono:
 - a) w pełni wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych, tj. barierę stanowiły: dwupoziomowa podłoga parteru budynku Urzędu, co utrudniało dostęp do toalety; dostępność wyższych kondygnacji tylko przy użyciu schodów⁹⁴; nie wyposażone w poręcze po prawej stronie schody od spocznika, znajdującego się pomiędzy parterem a pierwszym piętrem, do pierwszego piętra oraz schody z pierwszego piętra na drugie piętro; brak żółto-czarnych taśm ostrzegających na każdym stopniu schodów (art. 6 pkt 1 lit. a oraz art. 4 ust. 2 pkt 2),
 - b) instalacji urządzeń lub zastosowania środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiałyby dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych -

⁹⁴ O czym mowa poniżej, pod lit. b.

- dostęp do pomieszczeń na wyższych kondygnacjach budynku Urzędu możliwy był wyłącznie za pomocą schodów (art. 6 pkt 1 lit. b),
- c) informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy (art. 6 pkt 1 lit. c),
 - d) w pełni możliwości ewakuacji lub ratowania osób ze szczególnymi potrzebami, tj. obowiązujące w Urzędzie procedury nie odnosiły się do ww. osób; nie wyznaczono miejsca do ewakuacji wewnątrz budynku oraz nie dysponowano sprzętem do ewakuacji (art. 6 pkt 1 lit. e).

(akta kontroli str. 935-1014)

Zgodnie z art. 6 pkt 1 lit. a-c i e UZD, minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności architektonicznej obejmują: zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków; instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych; zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy oraz zapewnienie tym osobom możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 2 UZD, podmiot publiczny ma obowiązek zapewnić usuwanie barier i zapobieganie ich powstawaniu.

Wójt wyjaśnił: *Urząd nie wyklucza wprowadzenia rozwiązań technicznych czy też modernizacyjnych, których zastosowanie wpłynie pozytywnie na poprawę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Wiadomym jest, że powstają coraz to nowsze rozwiązania techniczne w tym zakresie i w sytuacji powstania możliwości finansowych przystąpimy do odpowiednich działań. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że budynek Urzędu jest obiektem, w którym wprowadzenie zmian dostosowawczych wymaga bardzo dużych nakładów finansowych i pewne rozwiązania mogą nie znaleźć uzasadnienia ekonomicznego.*

(...) W sytuacji zaistnienia potrzeby skorzystania z toalety przez osobę ze szczególnymi potrzebami, wykorzystywany jest domofon na parterze budynku Urzędu. Wezwany w ten sposób pracownik umożliwia petentowi skorzystanie z toalety dla niepełnosprawnych, znajdującej się w OPS - w przypadku osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim. Z toalety znajdującej się w budynku Urzędu mogą skorzystać osoby z mniejszą niepełnosprawnością - wówczas pracownik udziela pomocy w pokonaniu trzech stopni schodów i dotarcia do toalety.

(...) Na pierwszych oraz ostatnich stopniach schodów, na wszystkich kondygnacjach, naklejono żółto-czarne taśmy ostrzegawcze (...), wskazujące początek oraz koniec schodów. Nikt z pracowników oraz petentów nie zgłaszał uwag co do obecnego oznakowania schodów. W ich opinii takie oznakowanie jest wystarczające. Pomimo tego w najbliższym czasie planujemy okleić taśmą ostrzegawczą pozostałe schody (...).

Ze względu na szerokość samej klatki schodowej, umieszczenie dodatkowej poręczy spowodowałoby zwężenie powierzchni użytkowej schodów, co utrudniłoby przemieszczanie się osób. Dodatkowo nadmieniam, że osoby z niepełnosprawnościami są obsługiwane poprzez wezwanie pracownika przy użyciu domofonu i nie ma konieczności korzystania ze schodów.

(...) W naszym przekonaniu wszelkie informacje, w tym na temat rozkładu pomieszczeń w budynku Urzędu, dostępne są poprzez kontakt z sekretariatem,

wykorzystując do tego celu domofon na parterze Urzędu. Pracownik merytoryczny, wezwany przez sekretariat, schodzi do petenta ze szczególnymi potrzebami i udziela mu wszelkiej pomocy w załatwieniu sprawy. Stąd uznano, że tablica informująca o rozkładzie pomieszczeń nie jest konieczna.(...) -na parterze budynku umieszczona jest tablica informacyjna z informacją o poszczególnych referatach z numeracją pokoi, w których się znajdują, natomiast przy każdym pokoju zainstalowano tabliczkę dla osób niedowidzących lub niewidzących z alfabetem Braille'a, informującą o numerze pokoju i nazwie referatu. W najbliższym czasie planujemy umieścić na każdej z trzech kondygnacji Urzędu rzut poziomy wszystkich pomieszczeń oraz tabliczkę z informacją na temat rozkładu pomieszczeń w języku Braille'a (...).

Ponadto Wójt wyjaśnił: W Urzędzie znajduje się apteczka pierwszej pomocy wraz z obowiązującym wyposażeniem, zgodnie z przepisami, natomiast na ścianie na zewnątrz budynku, po lewej stronie głównego wejścia, znajduje się ogólnodostępny defibrylator (AED), zakupiony w 2023 r. Nie posiadamy sprzętu do ewakuacji. Nie wyznaczono miejsca do ewakuacji wewnątrz budynku Urzędu – takie miejsce jest wyznaczone na parkingu przed Urzędem. W sytuacji zagrożenia rekomendowalibyśmy opuszczenie budynku i skierowanie osób na parking w wyznaczone miejsce zbiórki. W raporcie z 2025 r. zgodnie ze stanem faktycznym podaliśmy, że nie zapewniono w Urzędzie sprzętu lub miejsca do ewakuacji i ratowania wewnątrz budynku ze względu na brak możliwości jego wykorzystania, np. nosze lub mata do ewakuacji – z uwagi na wąskie schody i korytarze. Brak zapisów w Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Urzędu Gminy w Przelewicach odnoszących się do osób ze szczególnymi potrzebami wynika z przeoczenia oraz braku bieżącego śledzenia przepisów w tym zakresie. W najbliższym czasie planowana jest aktualizacja ww. instrukcji, która uwzględni brakujące zapisy dotyczące ww. osób.

(akta kontroli str. 843, 851-852,1032, 1047-1048)

- dostępności informacyjno-komunikacyjnej, stosownie do wymogów art. 6 pkt 3 lit. c UZD poprzez nie zapewnienie na stronie Gminy i BIP informacji o zakresie działalności Urzędu w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywany maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

(akta kontroli str. 830-837)

Wójt wyjaśnił: Nie spełnienie minimalnych wymagań w zakresie informacji o zakresie działalności Urzędu spowodowane było niewłaściwą interpretacją przepisu. W wyniku ponownej analizy opracowano zakres zadań Urzędu w odpowiedniej formie i informacja zostanie zamieszczona na stronach: <https://przelewice.pl> i <https://bip.przelewice.pl>.

(akta kontroli str. 843, 851)

4. Przyciski umożliwiające nawigację po elektronicznej tablicy informacyjnej znajdowały się na wysokości przekraczającej 150 cm, tj. ograniczającej dostęp do nich osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim; zawieszenie tej tablicy w opisany sposób naruszało art. 4 ust. 2 pkt 2 UZD i było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 935-1014, 1035-1036, 1047)

Wójt wyjaśnił: *Ekran dotykowy (...) znajduje się (...) na wysokości 152 cm od poziomu podłogi. Ta wysokość dla większości osób korzystających z wózka inwalidzkiego może uniemożliwić korzystanie z elektronicznej tablicy informacyjnej. W takiej sytuacji pozostaje skorzystanie z domofonu. Weźmiemy pod rozwagę możliwość przeniesienia tablicy w inne miejsce i umiejscowienia jej na niższym poziomie.*

(akta kontroli str. 1047)

5. Urząd nie zapewnił oznaczenia poziomego stanowiska postojowego dla samochodów, z których korzystają osoby z niepełnosprawnościami, co było działaniem nierzetelnym, bowiem ustawienie na parkingu jedynie znaku drogowego D-18a z tabliczką T-29 nie wskazuje, w którym miejscu przy znaku należy pozostawić pojazd. Konieczne w takiej sytuacji było zastosowanie takiego sposobu oznakowania, aby kierujący nie miał żadnych wątpliwości, w którym miejscu postój pojazdu jest wyznaczony.

(akta kontroli str. 935-936, 943, 946)

Wójt wyjaśnił: *Wynika to z odmiennej interpretacji przepisu, uznano że oznaczenie pionowe jest wystarczające. Urząd poczynił starania w kierunku uzupełnienia oznakowania poziomego i zostanie to zrealizowane w nieprzekraczalnym terminie do 9 lipca 2025 r.*

(akta kontroli str. 843, 852)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt zapewnił terminowe przygotowanie, przekazanie i opublikowanie na BIP raportów o stanie zapewnienia dostępności. Treść tych raportów wskazywała, że w kontrolowanym okresie nastąpiła poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Pozytywnie należy ocenić w szczególności fakt, że w 2024 r. wykonano pochylnię przy schodach do Urzędu oraz zakupiono materiały i urządzenia służące poprawie dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej. W lipcu 2020 r. zapewniono też dostęp alternatywny poprzez organizację obsługi klientów na parterze budynku Urzędu. Negatywnie należy jednak ocenić, że nie spełniono wszystkich minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami. Raporty z 2021 r. i 2025 r. sporządzono w sposób nierzetelny w zakresie dostępności cyfrowej strony Gminy, BIP i System Rada. Wójt nie zapewnił spełnienia na poziomie podstawowym wszystkich kryteriów dostępności WCAG 2.1, w tym w szczególności: kryterium 1.1.1 – Treść nietekstowa oraz kryteriów 2.4.4 - Cel łącza (w kontekście) i 2.4.5 – Wiele dróg. Negatywnie należy też ocenić niezapewnienie na stronie Gminy i BIP informacji o zakresie działalności Urzędu w postaci elektronicznego pliku odczytywanego maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Wyznaczenie mierników służących do monitorowania wykonania ustawowych zadań Koordynatora.
 2. Ujmowanie w planach działań analizy stanu zapewnienia dostępności oraz zadania: *Prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności oraz inicjowanie działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;*
 3. Określanie w treści umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz udzielania zamówień publicznych, warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań lub zamówień.
 4. Zapewnienie prawidłowej i rzetelnej realizacji wszystkich obowiązków dotyczących deklaracji dostępności, w tym odnoszących się do strony System Rada, strony Gminy i BIP oraz w zakresie dokonywania przeglądów i aktualizacji.
 5. Rzetelne sporządzanie raportów o stanie zapewnienia dostępności.
 6. Zapewnienie pełnej zgodności stron administrowanych przez Urząd z wymaganiami dostępności cyfrowej oraz zamieszczanie na nich informacji o zakresie działalności Urzędu we wszystkich wymaganych formach.
 7. Podejmowanie działań celem likwidacji barier oraz zagwarantowania minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami.
 8. Zawieszenie elektronicznej tablicy informacyjnej na wysokości umożliwiającej dostęp do przycisków nawigacyjnych osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim oraz zapewnienie oznaczenia poziomego stanowiska postojowego dla samochodów, z których korzystają osoby z niepełnosprawnościami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 4 września 2025 r.

Kontroler
Justyna Niewęgłowska-Kuśmirek
starszy inspektor k.p.
/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor
Jarosław Pułka
/podpisano elektronicznie/

X